

Aan het woord... Michiel Firet

Ik ben Michiel Firet, strategisch adviseur bij het Programma naar een Rijke Waddenzee. Sinds 1982 ben ik werkzaam bij Staatsbosbeheer en ik heb op veel plekken in Nederland gewerkt. Vanaf 2005 houd ik mij voornamelijk met de Waddenzee bezig. Ik ben geïnteresseerd in een gezond ecosysteem waarin ook de mens zijn plek heeft. Ik ben nieuwsgierig naar hoe dit zou kunnen, wie daar wat in doet en wie echt het verschil kan maken. Een goed gesprek, bijvoorbeeld in de werkgemeenschappen, kan dan van meer waarde zijn dan een papieren werkelijkheid. Beide zijn nodig, maar het gaat er wat mij betreft ook om met de juiste personen goede gesprekken aan te knopen.

Hoe ben je met PRW in aanraking gekomen?

Ik ben vanaf het prille begin bij PRW betrokken. Uit de politieke oplossing van een juridisch conflict over de mosselzaadvisserij kwam een wens van de Coalitie Wadden Natuurlijk binnen bereik; een natuurherstelprogramma voor de Waddenzee,. Ik mocht namens een van de betrokken partijen in 2009 meewerken aan de concrete invulling. Vanaf maart 2010 is het programma van start gegaan.

In eerste instantie ben ik naast mijn werk bij Staatsbosbeheer parttime voor PRW gaan werken. Samen met Rijkswaterstaat aan het ontwikkeltraject Morfologie en Water en in de tweede periode als strategietrekker Voedselweb en Eems-Dollard. Nu ben ik bijna fulltime als strategisch adviseur bezig. Ik zie punten terugkomen die vanaf het begin al spelen. Waarom is er door de jaren niet veel veranderd? Maar vooral interessant is te zien hoeveel estafettestokjes al zijn overgenomen.

Waar (en met wie) werk je aan?

Ik zet mij in voor het hele programma. Een programma als PRW stuurt op het bereiken van doelen. Wat we doen noem ik liever initiatieven dan klussen of projecten. Want ook een goed telefoongesprek kan voor een gewenste ontwikkeling cruciaal zijn. Ik adviseer het hele programma en ik ben inhoudelijk onder meer sterk betrokken bij onderwaternatuur. Transities en wezenlijke veranderingen in het Waddengebied zijn een speerpunt voor deze derde periode. Samen met veel wadden-betrokkenen ben ook ik hierin lerende.

Een bijzondere interesse voor Onderwaternatuur

Al vanaf de vorige PRW-periode is Onderwaternatuur steeds duidelijker op de agenda gekomen. De natuur onder het wateroppervlak van de Waddenzee is heel belangrijk, maar wordt nog een beetje te weinig gezien en in zijn complexe samenhang begrepen. Ik ben gedreven om met iedereen die daaraan kan bijdragen beter te begrijpen hoe de onderwaternatuur functioneert. En zo te werken aan de verbeteragenda. In samenwerking met de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) hebben we daarom de Agenda voor het mariene ecosysteem Waddenzee geschreven. En we werken nu de concretisering uit van het streefbeeld voor de onderwaternatuur. Waar dit mogelijk is, zet ik graag praktische zaken in gang. Zoals de pilots 'Wadvishut' en 'Walviskadaver'.

Iets wat je niet kent heeft niet je aandacht. Daarom werken we aan een programmaliijn 'bekend en bemind maken van de onderwaternatuur'. Bijvoorbeeld met de Onderwatercafés die wij de laatste jaren organiseerden. Mijn drijfveer is hierbij om al wat onder water leeft dezelfde bekendheid te geven die de dieren, bijvoorbeeld zoals vogels, boven water ook hebben.

Een voorbeeld uit de praktijk: garnalvissen uit de waterkolom

"Als niet zo zeer het oogsten van garnalen uit de Waddenzee maar de manier waarop, bij de wadbodem, het probleem is voor een gezond marien ecosysteem, kunnen we dan op een andere manier oogsten?" Die vraag heb ik maar eens aan een visserman in mijn netwerk gesteld. Hij

kwam al vrij snel met een oplossing, met aas in korven. Dat vraagt meer arbeid en daarom hoort er een ander verdienmodel bij. Onze benadering is dan om een verdere verkenning van de keten van oogst tot afzet te maken. Collega's van PRW werken daar nu aan met betrokken ondernemers. Als de afzet van levende garnaal kansrijk is, dan is er een alternatief voor de huidige visserijmethoden en kunnen we vanuit 'transitie-denken' toewerken naar een ander regime.

Wat betekenen de aanpak en de resultaten hiervan voor het gebied?

Er is in de Waddenzee nog steeds een onbalans tussen de beoogde biodiversiteit en de manier waarop de mens met de Waddenzee omgaat. Als ik het een beetje cru stel is, alle beleid en projecten voor verbetering ten spijt, de impact van ons menselijk handelen op de Waddenzee nog (te) groot. Velen kunnen zich goed vinden in het begrip 'economie en ecologie in balans'. Maar als de weegschaal nog scheef staat en er nog verbetering van het ecosysteem nodig is, dan moet mijns inziens daar eerst aan worden gewerkt om het evenwicht te herstellen. Dan is er ruimte om vervolgens economie en ecologie samen verder te laten ontwikkelen. Zoals mijn collega Gerwin het mooi samenvat; emissieloos én impactarm.

Trots, ongemak en inzicht

Het werken bij PRW brengt verschillende aspecten met zich mee. Mede door PRW komt de trots in het gebied, bij de mensen, goed tot zijn recht. Een mooi voorbeeld is de monitoringfuik oostwad, die door PRW is geïnitieerd, door Staatsbosbeheer tijdelijk is overgenomen in de aansturing en waar lokale vissers en onderzoekers de uitvoering doen. Uiteraard gaat zo'n instrument landen in de Basismonitoring, met behoud van de trots en betrokkenheid. Ongemak is er door de (nog steeds) te grote impact van het menselijk handelen op de natuur. Het wordt wel beter, maar is dit voldoende en gaat dit snel genoeg? De kernvraag is steeds 'wat kun jij bijdragen?' En daar zit naar mijn gevoel nog een stuk ongemak. 'Het mag toch, ik heb toch een vergunning, ik heb toch bewezen dat ik geen significante schade aanbreng' Dat is het ongemak, iedereen doet zijn ding binnen de juridische spelregels. Maar soms stel ik de vraag of het systeem, zoals we het doen, wel klopt. Komen we zo bij het behouden en ontwikkelen van de Outstanding Universal Values van het Werelderfgoed?

Vanuit welk perspectief kijken we naar het vraagstuk? Die vraag stellen we ons nog te weinig. Wat mij betreft mogen we daarover meer het gesprek voeren. Inzicht is daarbij van groot belang. Hier draagt PRW onder meer aan bij door de Onderwatercafés en het in kaart laten brengen van het mariene ecosysteem en de effecten van het menselijk handelen.

Wat verwacht je de komende tijd van PRW?

PRW is een opduwertje, een tijdelijk instrument om dichterbij het doel, een rijke Waddenzee voor mens en natuur, te komen. We kunnen gaan loslaten waar anderen verder gaan. Soms is een warme overdracht nodig. En we blijven wat mij betreft prikkelen en leren van elders, op die onderdelen waar onvoldoende beweging in zit. En ja, we zullen zo nu en dan de ongemakkelijke waarheid blijven benoemen. Dat verwachten onze opdrachtgevers ook van ons.

Wat wil je de lezers van deze nieuwsbrief nog meegeven?

Vraag jezelf af wat jij kunt bijdragen aan de unieke waarden van de Waddenzee. Niet alles kan; maar hoe dan wel? Dan komen we dichterbij de bedoeling. Voer het gesprek. Wat willen we nou eigenlijk bereiken? De koers met de Waddenzee staat vast. Daarbinnen kan veel, hoe kun jij jouw bijdrage zo vorm geven dat de waarden van de Waddenzee en jouw belang passen?